

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสวัสดิภาพคุ้มครองจากความรุนแรงในครอบครัว



นางสาวแสงรวี แห่งสุภา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-6368-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL MEASURES FOR PROTECTIVE ORDER OF SPOUSE FROM DOMESTIC VIOLENCE

Miss Saengravee Paengsupa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-6368-9

นางสาวแสงรวี แพ่งสุภา : มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว (LEGAL MEASURES FOR PROTECTIVE ORDER OF SPOUSE FROM DOMESTIC VIOLENCE) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ, อ.ที่ปรึกษา
ร่วม : อาจารย์วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล จำนวนหน้า 141 หน้า. ISBN 974-17-6368-9

การกระทำรุนแรงในครอบครัวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ความรุนแรงในครอบครัวนั้นมีความหมายกว้างไม่เฉพาะแต่การทำร้ายร่างกายและจิตใจเท่านั้นแต่ยังรวมถึงความรุนแรงในรูปแบบอื่นด้วย มาตรการทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญาที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถสนองตอบต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้เพียงพอและเหมาะสม โดยไม่อาจยับยั้งพฤติกรรมรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลับก่อปัญหาอันไม่พึงประสงค์ตามมาอีกมาก

จากการศึกษามาตรการคุ้มครองคู่สมรสของต่างประเทศ พบว่ามีการกำหนดให้ศาลเป็นผู้ออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอแนวทางในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว โดยใช้มาตรการทางแพ่ง (แพ่งกึ่งมหาชน) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพแก่คู่สมรสที่ถูกกระทำรุนแรง หรือออกคำสั่งให้คู่สมรสฝ่ายที่ก่อเหตุรุนแรงเข้ารับการแก้ไข บำบัดฟื้นฟู แทน หรือก่อนดำเนินคดีอาญาหรือฟ้องร้องทางแพ่ง ย่อมเป็นการทำให้เกิดความปรองดองในคู่สมรส ครอบครัวกลับคืนสู่สภาวะปกติ ไม่เกิดความแตกแยก หรือเกิดความสูญเสียแก่สมาชิกในครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของหญิงจากความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อผู้นิสิต..... ๖๕๕๕๕๕๕๕ ๖๖๖๖๖๖๖๖.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4686357034 : MAJOR LAW

KEY WORD: LEGAL MEASURES / PROTECTIVE ORDER / SPUOSE / DOMESTIC VIOLENCE

SAENGRAVEE PAENGSUPA : LEGAL MEASURES FOR PROTECTIVE ORDER OF SPOUSE FROM DOMESTIC VIOLENCE. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AMARAVADEE ANGKASUWAN , THESIS COADVISOR : VACHARIN PATJEKVINYUSAKUL , 141 pp. ISBN 974-17-6368-9

Domestic violence is in fact the violation of fundamental human right. Domestic violence has broader meaning than physical and mental harms, as its meaning also includes all kinds of violence. At present, civil and criminal measures according to existing laws may not appropriately respond to such serious acts. Not only that they are unable to effectively stop future violence but they create more undesirable results.

The study of legal measures safeguarding spouse from domestic violent in foreign countries reveals that it is the judiciary who has the authority to order the use of protective measures in the case of domestic violence. The methods should be applicable to the Thai situation.

This thesis proposes a guideline for the use of civil measures to safeguard spouse from domestic violence. Such measure is more civil in nature and also contains the concept of the protection of public interest at the same time. Juvenile and Family court should be empowered to issue the Protective order in favor of grievance spouse or issue court order to forced rehabilitation of those who cause domestic violence. The measures should be utilized prior to the initiating of criminal or civil action. It is likely that the measures can better restore family ties without the sacrifices of fundamental human rights of women with regard to domestic violence.

Field of study.....Laws.....Student's signature.....*Saengravee Paengsupa*
Academic year.....2005Advisor's signature.....*A. Amara*
Co-advisor's signature.....*Vacharin Patjektivinyusakul*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณด้วยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความอนุเคราะห์จากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรชาติ อังค์สุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุลอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับผู้เขียน ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆอันมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ ที่กรุณา รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และท่านรองศาสตราจารย์ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ท่าน อาจารย์ศิริพร สะโครบาเน็ค ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยที่ท่านอาจารย์ได้ สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำแนะนำเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านสำหรับไมตรีจิตที่มีให้แก่ผู้เขียน รวมทั้งบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับ การจัดทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมิได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆของผู้เขียนทุกท่านที่ได้กล่าวนามในที่นี้ที่ให้กำลังใจ คำปรึกษาที่ดีเมื่อผู้เขียนรู้สึกท้อแท้ รวมทั้งความช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์จน สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณนายสมพร แห่งสุภาบิดา นางโสภา แห่งสุภา มารดาที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และกำลังใจที่ดีในทุกๆด้านมาโดยตลอด อันเป็นแรงผลักดันทำให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จลุล่วงจนสำเร็จการศึกษา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ทางวิชาการขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ บิดา มารดา คณาจารย์ตลอด จนทุกท่านที่มีพระคุณแก่ผู้เขียน และผู้เขียนขออ้อมรับไว้ผู้เดียวในความบกพร่องไม่สมบูรณ์ใดๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	6
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสถานะของคู่สมรส สภาพปัญหา และผลกระทบของความ รุนแรงในครอบครัว.....	7
2.1 ครอบครัวและแนวคิดเกี่ยวกับสถานะของคู่สมรส.....	8
2.1.1 ความหมายของครอบครัว.....	8
2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะและความสัมพันธ์ ทางกฎหมายระหว่างคู่สมรส.....	10
2.1.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะของหญิง ตามกฎหมายโรมัน.....	10
2.1.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะและความสัมพันธ์ ระหว่างคู่สมรสในประเทศอังกฤษ.....	12
2.1.2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะและความสัมพันธ์ ระหว่างคู่สมรสในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	13

2.1.2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะและความสัมพันธ์ ระหว่างคู่สมรสในประเทศออสเตรเลีย.....	14
2.1.2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะและความสัมพันธ์ ระหว่างคู่สมรสตามกฎหมายไทย.....	14
2.1.2.6 สิทธิของหญิงกับสิทธิมนุษยชน.....	17
2.2 ความรุนแรงในครอบครัว.....	19
2.2.1 การนิยามด้านสังคม จิตวิทยา.....	20
2.2.2 การนิยามด้านกฎหมาย.....	21
2.3 สภาพปัญหาและผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว	26
2.3.1 สภาพปัญหาโดยทั่วไปในปัจจุบัน.....	26
2.3.2 ลักษณะการกระทำรุนแรงในครอบครัว.....	27
2.3.3 สาเหตุความรุนแรงในครอบครัว.....	39
2.3.4 ผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว.....	43
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจาก ความรุนแรงในครอบครัว.....	48
3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจาก ความรุนแรงในครอบครัวประเทศไทย.....	49
3.1.1 กฎหมายรัฐธรรมนูญ	49
3.1.2 กฎหมายสารบัญญัติ.....	51
3.1.2.1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว	51
3.1.2.1.1 การแยกกันอยู่ชั่วคราว.....	52
3.1.2.1.2 การแยกกันอยู่ถาวร	53
3.1.2.2 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการเรียก ค่าเสียหายโดยเหตุละเมิด.....	58

3.1.2.3	พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544.....	62
3.1.3	กฎหมายวิธีสบัญญัติ	63
3.1.3.1	กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับ คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว.....	64
3.1.3.2	กฎหมายวิธีพิจารณาคดีศาลเยาวชนและครอบครัว.....	67
3.1.3.3	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	69
	3.1.3.3.1 วิธีพิจารณาในชั้นพนักงานสอบสวน.....	70
	3.1.3.3.2 วิธีพิจารณาในชั้นพนักงานอัยการ	72
	3.1.3.3.3 วิธีพิจารณาในชั้นศาล.....	75
3.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจาก ความรุนแรงในครอบครัวในต่างประเทศ.....	76
3.2.1	ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	77
3.2.2	ประเทศอังกฤษ.....	82
3.2.3	ประเทศออสเตรเลีย.....	87
บทที่ 4	วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรส จากความรุนแรงในครอบครัว.....	91
4.1	วิเคราะห์กฎหมายในการคุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจาก ความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทย.....	91
4.1.1	กฎหมายสารบัญญัติในการคุ้มครอง สวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว.....	97
4.1.2	กฎหมายวิธีสบัญญัติในการคุ้มครอง สวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว.....	102
4.1.3	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความ รุนแรงในครอบครัว.....	103

4.2	วิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพ คู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว.....	110
4.3	มาตรการทางกฎหมายและรูปแบบที่เหมาะสมในการ คุ้มครองสวัสดิภาพคู่สมรสจากความรุนแรงในครอบครัว.....	114
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	118
5.1	สรุป.....	118
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	121
	รายการอ้างอิง.....	125
	ภาคผนวก	132
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	141